

faadant Forhold, at vi i Virkeligheden ikke saa fylde og rigeligt, som det skulde være Tilfældet, fyldestgjøre Statens Lærv. Naar engang Fremtiden ser tilbage paa vor Tidssalder og spørger, hvad vi egentlig have udrettet, og man ser det i Fugleperspektiv med mere omfattende Blik, saa vil man sige: „Ja, der er naturligvis Noget, de have udrettet, de have bygget Jernbaner og Broen over Limfjorden.“ Men, naar man saa, for at blive paa Kommunikationens Omraade, spørger; Er det nu egentlig tilstrækkeligt, vil jeg gjøre opmærksom paa: Hvorledes er det gaaet Sjælland? Der staar tilbage at tilveiebringe en bedre Kommunikation for Exempel mod Ost, Vest og Syd, som det er blevet fremhævet. Hvor mange Millioner det nu vil koste, veed man ikke. Naar jeg saa forlader Jernbanerne og gaar over til Telegrafvæsenet, tror jeg, at vi netop der have et betegnende Exempel paa, til hvilket Lavmaal vi indskrænke vore Forbringere, naar man mindes Telegrafstaten over Store Bøst; det maatte først klare Spørgsmaalet derved, at det sprang, inden man kunde faae det repareret. Det er et egentlig betegnende Exempel paa, hvorledes vi afholde Udgifter. Vi ere knap istand til at bevare og vedligeholde det Bestaaende, men paa Fremstridt, Udvikling, Fjeren videre veed jeg, naar jeg undtager Jernbanerne og Broen over Limfjorden ikke noget Exempel, og det er knapt nok endog saa, at vi faae til at kunne bevare det Bestaaende. Lad os tage f. Ex. vore Bygninger Nye Bygninger, et Nationalmuseum, et Bibliothek, et Magsarkiv osv. opføre vi ikke. Slotte vil jeg nu ikke tale om; thi hvad det angaar at reparere et af vore Slotte, da magte vi de 3 Fagader, men den 4de kunne vi ikke magte osv. Jeg tror, at man kunde forfølge det paa alle Omraader. Jeg behøver ikke at minde om Kastelsgraven; at gjøre den ren tror jeg næppe vil lykkes os i den nærmeste Fremtid. Naar jeg saa tager de enkelte Administrationsgrene, vil man der gennemgaaende alle vegne finde, at vi indskrænke os til med Nød og neppe at holde sammen paa det, reparere og hjælpe paa det, vi have, men at lave Nytt, føre Nytt frem, gennemføre Reformen, dertil komme vi ikke. Jeg vil tage f. Ex. Undervisningsvæsenets Omraade. Universitetet have vi nu ladet leve i adskillige Aar for en Del paa Fremtidens Beføstning ved at lade det spise sin Formue. Og nu polyteknisk Lærestalt? Har den kunnet faae den Bygning, som den i saa høi Grad trænger til? Nei, det er ikke muligt. Der sidde Folk op ad hinanden og kunne ikke engang faae Plads. Og naar man tænker, hvilken Betjendning denne Skole har for den materielle Udvikling, forekommer det mig, at man maa sige, at man ved at negte denne Bygning reducerer sine Udgifter til et Lavmaal, som man virkelig ikke bør gaa ned til. Og nu de lærde Skoler. Hvad har man gjort for dem i den sidste Aarække?

Lærerne leve endnu paa en Lønningslov fra 1855. Siden den Tid ere deres Lønninger ikke blevne forhøjede. Og hvad har man gjort for Real-skolerne, for de tekniske Skoler? Tror man virkelig, at vi have gjort Nok ved at kaste en lille Understøttelse ud til den ene eller den anden Realskole eller tekniske Skole? Nei, jeg tror, at, ville vi hjælpe Industrien frem og hjælpe Realundervisningen frem, maa vi ganske anderledes yde Summer til Ophjælpning deraf, end vi gjøre i Nutiden. Ellers ville vi en smuk Dag opdage, at vi paa den Maade ere feilede langt bagud for alle andre Nationer paa dette Fremstredits Omraade. Ogsaa vil jeg minde om Embedsmændene. Der ligger alle Lønningslovene ovre i det andet Thing. Hvorledes det gaar dem, veed jeg ikke. Men jeg vil blot sige, at Embedsmændene trænge haardt til Lønningsforbedring. Det forekommer mig, at jeg ikke godt kan stemme for en Bortgivelse af Statsindtægter, saalænge der er saa mange og saa store Krav, som endnu skulle fyldestgøres, forinden vi kunne sige: Nu have vi Overflod. Jeg mener derfor, at, om end jeg erkjender med den høitæredede Conseilspræsident, at Stiksafgiften er den Skat, som først staar for Tour til at aflastnes, maa der dog ikke være en Reduktion af Indtægterne og maa vi ikke give Slip paa nogen Afgift, førend den Tid kommer, da der har bredet sig et Belvær over Staten derved, at vi have gjort Noget, ikke Nok, for at bevare det Bestaaende, men ogsaa for at føre Udviklingen fremad. Dette forhindrer imidlertid naturligvis ikke, at der kan være Spørgsmaal om at omlægge og forandre Skatten og lægge den over paa andre Skatteobjekter osv.; men ogsaa i saa Henseende kan jeg jo henholde mig til den høitæredede Conseilspræsident. Ved at gennemlæse Forhandlingerne har jeg der ogsaa fundet Antydninger, som jeg mener ville i alle Maader, ogsaa paa dette Punkt, kunne gjøre Fyldest, naar de faae Leilighed til at blive gennemførte. Men, som sagt, at aflastne Indtægter paa Forhaand vil jeg ikke være med til. Jeg mener, det kan være uheldigt, at vi saaledes faae saa Lidt udrettet, at engang en Eftertid vil sige: „Ja, de holdt til Nød sammen paa det, de havde, men det var ogsaa det Hele!“ Saa burde vi i alt Fald have den Trøst, at vi havde efterladt vore Eftertommere de fornødne Midler til at kunne gennemføre de Reformen, som nu i denne lange Stagnationsperiode ikke have kunnet udføres. Men hvis vi nu for det Første ingen Ting gjorde og for det Andet endog saa fik et Overflud, og vi saa sagde: „Nu behøve vi ikke nogen Indtægter!“, og man nu strøg Indtægterne, saa gad jeg nok vidst, hvorledes det engang kom til at se ud. Nei, lad os glemme paa Pengene, og naar engang det store Løbrud kommer — og jeg tvivler ikke paa, at det kommer, om ikke i den nærmeste Aar, saa engang i Fremtiden, — naar den store Higen